

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 14 januari 2010*

I mål C-226/08,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av
Verwaltungsgericht Oldenburg (Tyskland) genom beslut av den 13 maj 2008, som
inkom till domstolen den 26 maj 2008, i målet

Stadt Papenburg

mot

Bundesrepublik Deutschland,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av ordföranden på fjärde avdelningen J.C. Bonichot, tillförordnad
ordförande på andra avdelningen, samt domarna C.W.A. Timmermans,
K. Schiemann, P. Kūris och L. Bay Larsen (referent),

* Rättegångsspråk: tyska.

generaladvokat: E. Sharpston,
justitiesekreterare: handläggaren K. Malacek,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 26 mars 2009,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Stadt Papenburg, genom K. Füßer, Rechtsanwalt,

- Bundesrepublik Deutschland, genom W. Ewer, Rechtsanwalt,

- Europeiska gemenskapernas kommission, genom B. Eggers och D. Recchia, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 9 juli 2009 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- ¹ Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 2.3, 4.2, 6.3 och 6.4 i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, s. 7; svensk specialutgåva, område 15, volym 11, s. 114), i dess lydelse enligt rådets direktiv 2006/105/EG av den 20 november 2006 (EUT L 363, s. 368) (nedan kallat livsmiljödirektivet).

- ² Begäran har framställts i ett mål mellan Stadt Papenburg (Papenburg stad) och Bundesrepublik Deutschland (Förbundsrepubliken Tyskland), avseende den sistnämndas planer på att godkänna det utkast till en lista över områden av gemenskapsintresse som Europeiska gemenskapernas kommission hade upprättat och som inkluderade ett område vid floden Ems som är beläget nedströms från nämnda stads kommunområde.

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

3 Artikel 2.3 i livsmiljödirektivet har följande lydelse:

”Åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv skall ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag.”

4 Enligt artikel 3.1 i livsmiljödirektivet ska ”ett sammanhängande europeiskt ekologiskt nät av särskilda bevarandeområden ... inrättas under beteckningen Natura 2000. Detta nät, som skall bestå av områden med de livsmiljötyper som finns förtecknade i bilaga 1 och habitat för de arter som finns förtecknade i bilaga 2, skall göra det möjligt att bibehålla eller i förekommande fall återställa en gynnsam bevarandestatus hos de berörda livsmiljötyperna och arterna i deras naturliga utbredningsområde”.

5 I artikel 4.1 och 4.2 i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”1. På grundval av de kriterier som anges i bilaga 3 (etapp 1) och relevant vetenskaplig information skall varje medlemsstat föreslå en lista över områden och ange vilka livsmiljötyper i bilaga 1 och vilka på dess territorium inhemska arter i bilaga 2 som finns inom dessa områden. ...

Listan skall tillsammans med upplysningar om varje område överlämnas till kommissionen inom tre år efter anmälan av detta direktiv. ...

2. På grundval av de kriterier som anges i bilaga 3 (etapp 2) skall kommissionen, i samförstånd med varje medlemsstat, för var och en av de fem biogeografiska regioner som anges i artikel 1 c iii och för hela det område som avses i artikel 2.1 med utgångspunkt i medlemsstaternas listor upprätta ett utkast till en lista över områden av gemenskapsintresse där det finns en eller flera prioriterade livsmiljötyper eller prioriterade arter.

Medlemsstater i vilka de områden där det finns en eller flera prioriterade livsmiljötyper och prioriterade arter utgör mer än 5 % av det nationella territoriet kan, i samförstånd med kommissionen, begära att kriterierna i bilaga 3 (etapp 2) används mer flexibelt vid valet av alla områden av gemenskapsintresse på sitt territorium.

Listan över de områden som valts ut som områden av gemenskapsintresse ... skall antas av kommissionen i enlighet med förfarandet i artikel 21.”

- 6 I bilaga 3 i livsmiljödirektivet anges följande under etapp 2, som har rubriken ”Bedömning av gemenskapsintresset hos de områden som finns upptagna på de nationella listorna”:

”1. Alla områden som i etapp 1 utsetts av medlemsstaterna där det finns prioriterade livsmiljötyper eller prioriterade arter skall betraktas som områden av gemenskapsintresse.

7 Artikel 6.2–6.4 i livsmiljödirektivet har följande lydelse:

”2. Medlemsstaterna skall i de särskilda bevarandeområdena vidta lämpliga åtgärder för att förhindra försämring av livsmiljöerna och habitaterna för arterna samt störningar av de arter för vilka områdena har utsetts, om sådana störningar kan ha betydande konsekvenser för målen med detta direktiv.

3. Alla planer eller projekt som inte direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av ett område, men som enskilt eller i kombination med andra planer eller projekt kan påverka området på ett betydande sätt, skall på lämpligt sätt bedömas med avseende på konsekvenserna för målsättningen vad gäller bevarandet av området. Med ledning av slutsatserna från bedömningen av konsekvenserna för området och om inte annat följer av punkt 4, skall de behöriga nationella myndigheterna godkänna planen eller projektet först efter att ha försäkrat sig om att det berörda området inte kommer att ta skada och, om detta är lämpligt, efter att ha hört allmänhetens åsikt.

4. Om en plan eller ett projekt, på grund av att alternativa lösningar saknas, trots en negativ bedömning av konsekvenserna för området måste genomföras av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär, skall medlemsstaten vidta alla nödvändiga kompensationsåtgärder för att säkerställa att Natura 2000 totalt sett förblir sammanhängande. Medlemsstaten skall underrätta kommissionen om de kompensationsåtgärder som vidtagits.

Om det berörda området innehåller en prioriterad livsmiljötyp eller en prioriterad art, är de enda faktorer som får beaktas sådana som berör människors hälsa eller den allmänna säkerheten, betydelsefulla konsekvenser för miljön eller, efter ett yttrande från kommissionen, andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse.”

Den nationella lagstiftningen

- 8 Artikel 28.2 i grundlagen (Grundgesetz) har följande lydelse:

”Kommuner ska garanteras rätten att, med iakttagande av vad som föreskrivs i lag, på eget ansvar reglera alla lokala angelägenheter. Även kommunalförbund har, inom ramarna för sina lagstadgade ansvarsområden, rätt till självstyre i enlighet med vad som föreskrivs i lag. Garantin om självstyre omfattar även grunderna för ekonomisk självbestämmanderätt. Till dessa grunder hör kommunernas rätt att ta ut skatt baserat på ekonomisk förmåga och rätten att fastställa skattesatser.”

- 9 Enligt den nationella domstolens tolkning av denna bestämmelse inbegriper den grundlagsskyddade rätten till självstyre för kommuner en rätt för dessa att få sina intressen beaktade när åtgärder vars räckvidd sträcker sig utanför kommunens territorium varaktigt påverkar kommunens utveckling eller medför varaktiga hinder för tillräckligt konkreta och fastställda kommunala planer. Detta gäller även åtgärder som vidtas utanför kommunens område, om det är uppenbart att kommunen, trots det geografiska avståndet, berörs särskilt.

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 10 Stadt Papenburg är en hamnstad i Niedersachsen. I staden, som ligger vid floden Ems, finns ett skeppsvarv.
- 11 För att fartyg med ett djupgående på 7,3 meter ska kunna färdas mellan skeppsvarvet och Nordsjön måste Ems göras djupare genom ”nödvändiga muddringsarbeten”. Genom beslut av den 31 maj 1994 gav Wasser-und Schiffahrtsdirektion Nordwest

(sjöfartsstyrelsen i den nordvästra regionen) Stadt Papenburg, Landkreis Emsland (förvaltningsområdet Emsland) och Wasser-und Schifffahrtsamt Emden (Emdens sjöfartsbyrå) tillstånd att vid behov muddra floden. Nämda beslut är definitivt och innebär i enlighet med tysk rätt att tillstånd anses ha getts till framtida "nödvändiga muddringsarbeten".

- 12 Den 17 februari 2006 anmälde Förbundsrepubliken Tyskland till kommissionen att de delar av Ems som är belägna nedströms från Stadt Papenburgs kommunområde och som betecknas "Unterems und Außenems" (nedre Ems och yttre Ems) kunde betraktas som potentiella områden av gemenskapsintresse i den mening som avses i livsmiljödirektivet.
- 13 Kommissionen inkluderade det aktuella området i sitt utkast till en lista över områden av gemenskapsintresse och uppmanade Förbundsrepubliken Tyskland att samtycka här till i enlighet med artikel 4.2 första stycket i livsmiljödirektivet.
- 14 Den 20 februari 2008 väckte Stadt Papenburg talan vid Verwaltungsgericht Oldenburg (förvaltningsdomstol, Oldenburg) och yrkade att Förbundsrepubliken Tyskland skulle åläggas att neka samtycke. Stadt Papenburg gjorde gällande att ett samtycke från medlemsstatens sida skulle utgöra ett åsidosättande av den rätt till självstyre som kommunen har enligt tysk grundlag.
- 15 Enligt Stadt Papenburg är dess planer och investeringar samt ekonomiska utveckling i egenskap av hamnstad med ett skeppsvarv beroende av att den ger stora fartyg möjlighet att fortsätta att färdas på Ems. Staden fruktar att de för detta ändamål nödvändiga muddringsarbetena i framtiden ovillkorligen och i varje enskilt fall kommer att underkastas den bedömning som föreskrivs i artikel 6.3 och 6.4 i livsmiljödirektivet, om Unter- und Außenems inkluderas på listan över områden av gemenskapsintresse.

- 16 Förbundsrepubliken Tyskland yrkade att talan skulle ogillas. Enligt denna medlemsstat skulle gemensapsrätten åsidosättas om de intressen som Stadt Papenburg åberopat beaktas då det aktuella beslutet om samtycket fattas. Enligt artikel 4.2 första stycket i livsmiljödirektivet får medlemsstaten endast anta ett sådant beslut på grundval av miljökriterier.
- 17 Verwaltungsgericht Oldenburg biföll Stadt Papenburgs ansökan om interimistiska åtgärder genom beslut av den 31 mars 2008. Beslutet kan inte längre överklagas. Detta innebär att Förbundsrepubliken Tyskland är förhindrad att ge sitt samtycke innan målet vid den nationella domstolen har avgjorts.
- 18 Under dessa omständigheter beslutade Verwaltungsgericht Oldenburg att vilande-förklara målet och hänskjuta följande frågor till domstolen för ett förhandsavgörande:
- ”1) Får en medlemsstat enligt artikel 4.2 första stycket i [livsmiljödirektivet] neka samtycke, med avseende på ett eller flera områden, till kommissionens utkast till en lista över områden av gemenskapsintresse på andra grunder än sådana som avser naturskydd?
 - 2) Om fråga 1 besvaras jakande: Omfattar sådana grunder även kommuners och kommunalförbunds intressen, i synnerhet deras planer, framtida planering och andra intressen som avser vidareutvecklingen av det egna området?
 - 3) Om frågorna 1 och 2 besvaras jakande: Är medlemsstaterna och kommissionen enligt tredje skälet i [livsmiljödirektivet], artikel 2.3 i detta direktiv eller enligt andra

gemensksrättsliga bestämmelser rent av skyldiga att beakta sådana grunder när de samtycker till respektive upprättat listan över områden av gemenskapsintresse?

- 4) Om fråga 3 besvaras jakande: Kan – enligt gemenskapsrätten – en kommun, som berörs av att ett visst område har upptagits på nämnda lista, efter det slutgiltiga antagandet av listan, vid domstol göra gällande att listan strider mot gemenskapsrätten med anledning av att kommunens intressen inte har beaktats eller inte har beaktats i tillräcklig utsträckning?

- 5) Ska fortlöpande underhållsarbeten i flodmynningars farleder, vilket slutgiltigt godkänts enligt nationell rätt redan innan fristen för införlivandet av livsmiljödirektivet löpte ut, underkastas en konsekvensbedömning i enlighet med artikel 6.3 och 6.4 i [livsmiljödirektivet], om arbetena fortsätter efter det att området upptagits på listan över områden av gemenskapsintresse?”

Begäran om återupptagande av det muntliga förfarandet

19 Stadt Papenburg har i en skrivelse som inkom till domstolens kansli den 17 september 2009 begärt att domstolen, med tillämpning av artikel 61 i rättegångsreglerna, ska återuppta det muntliga förfarandet.

20 Till stöd för sin begäran har Stadt Papenburg uppgett att generaladvokaten i sitt förslag till avgörande formulerade det svar som hon förordade att domstolen ska ge på den femte tolkningsfrågan, med utgångspunkt i en beskrivning av de faktiska omständigheterna som kan vilseleda domstolen. Stadt Papenburg har särskilt betonat att det

tillståndsbeslut som Wasser- und Schiffahrtsdirektion Nordwest antog den 31 maj 1994, genom vilket Stadt Papenburg, Landkreis Emsland och Wasser- und Schiffahrtsamt Emden fick tillstånd att utföra muddringsarbeten i Ems när detta visar sig vara nödvändigt, i motsats till vad generaladvokaten låtit antyda, inte är det första beslutet av detta slag rörande segelbarheten på Ems. För övrigt ska inte Ems betraktas som en flod på vilken fartyg med ett djupgående på 6,3 meter kan segla när floden befinner sig i sitt naturliga tillstånd, utan detta är resultatet av muddringsarbeten till vilka tillstånd tidigare har lämnats. Slutligen har Stadt Papenburg invänt mot de argument som generaladvokaten anförde till stöd för sitt svar på den första tolkningsfrågan.

- 21 Det ska erinras om att domstolen på eget initiativ eller på förslag från generaladvokaten, eller på parternas begäran, kan återuppta det muntliga förfarandet i enlighet med artikel 61 i sina rättegångsregler, om den anser att den inte har tillräcklig kännedom om omständigheterna i målet eller om detsamma ska avgöras på grundval av ett argument som inte har kunnat avhandlas mellan parterna (se bland annat dom av den 26 juni 2008 i mål C-284/06, Burda, REG 2008, s. I-4571, punkt 37, och av den 8 september 2009 i mål C-42/07, Liga Portuguesa de Futebol Profissional och Bwin International, REG 2009, s. I-7633, punkt 31).
- 22 I förevarande fall har Stadt Papenburg gjort gällande dels att vissa faktiska omständigheter på vilka generaladvokatens analys grundar sig är oriktiga, dels att generaladvokatens tolkning av artikel 4.2 första stycket i livsmiljödirektivet är felaktig.
- 23 Vad gäller den första punkten ska det noteras att domstolen enligt artikel 234 EG, vilken grundar sig på en tydlig funktionsfördelning mellan de nationella domstolarna och domstolen, endast är behörig att uttala sig om tolkningen eller giltigheten av en gemenskapsrättsakt utifrån de faktiska omständigheter som angetts av den nationella domstolen (se bland annat dom av den 16 mars 1978 i mål 104/77, Oehlschläger, REG 1978, s. 791, punkt 4, och av den 16 september 1999 i mål C-435/97, WWF m.fl., REG 1999, s. I-5613, punkt 31). Dessa omständigheter ska, tillsammans med uppgifter om de rättsliga förhållandena som har lämnats av den nationella domstolen, göra det möjligt för domstolen att ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (se bland annat, för ett liknande resonemang, dom av den 11 september 2008 i mål C-11/07, Eckelkamp m.fl., REG 2008, s. I-6845, punkt 28).

- 24 Domstolen konstaterar att beslutet om hänskjutande innehåller all den information som är nödvändig för att domstolen ska kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den, och i synnerhet på den första frågan.
- 25 Vad avser den andra punkten räcker det med att konstatera att Stadt Papenburgs begäran inte grundar sig på någon omständighet av vilken det framgår att ett återupptagande av det muntliga förfarandet skulle vara ändamålsenligt eller nödvändigt.
- 26 Följaktligen konstaterar domstolen, efter att ha hört generaladvokaten, att det saknas anledning att besluta om återupptagande av det muntliga förfarandet.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 27 Det ska erinras om att kommissionen, enligt artikel 4.2 första stycket i livsmiljödirektivet, på grundval av de kriterier som anges i bilaga 3 (etapp 2), i samförstånd med varje medlemsstat, för var och en av de biogeografiska regioner som anges i artikel 1 c iii i detta direktiv med utgångspunkt från medlemsstaternas listor, ska upprätta ett utkast till en lista över områden av gemenskapsintresse.
- 28 I bilaga 3 till livsmiljödirektivet, som innehåller kriterier för val av områden som kan utses till områden av gemenskapsintresse och till särskilda bevarandeområden, anges, med avseende på etapp 2 i nämnda bilaga, kriterier för bedömningen av gemenskapsintresset hos områdena på de nationella listorna.

- 29 Dessa bedömningskriterier har definierats med hänsyn till målsättningen att bevara livsmiljöer samt vilda djur och växter som föreskrivs i bilaga 1 respektive bilaga 2 till livsmiljödirektivet, samt målsättningen att göra Natura 2000, det vill säga det europeiska ekologiska nät av särskilda bevarandeområden som föreskrivs i artikel 3.1 i livsmiljödirektivet, sammanhängande.
- 30 Av detta följer att artikel 4.2 första stycket i livsmiljödirektivet i sig inte innehåller några föreskrifter om att andra behov än de som har att göra med bevarandet av livsmiljöer samt vilda djur och växter eller bildandet av nätet Natura 2000 ska beaktas, när kommissionen, i samförstånd med varje medlemsstat, upprättar ett utkast till en lista över områden av gemenskapsintresse.
- 31 Om medlemsstaterna i samband med förfarandet för klassificering, vilket regleras i artikel 4.2 första stycket i livsmiljödirektivet, fick neka samtycke på andra grunder än sådana som avser naturskydd, skulle detta äventyra uppnåendet av den målsättning som avses i artikel 3.1 i livsmiljödirektivet, det vill säga bildandet av nätet Natura 2000, vilket består av områden med de livsmiljötyper som finns förtecknade i bilaga 1 och habitat för de arter som finns förtecknade i bilaga 2, och som ska göra det möjligt att bibehålla eller i förekommande fall återställa en gynnsam bevarandestatus hos de berörda livsmiljötyperna och arterna i deras naturliga utbredningsområde.
- 32 Så skulle i synnerhet vara fallet om medlemsstaterna fick neka samtycke på grunder som avser ekonomiska, sociala och kulturella behov liksom regionala och lokala särdrag, till vilka det hänvisas i artikel 2.3 i livsmiljödirektivet. Såsom generaladvokaten har konstaterat i punkt 38 i sitt förslag till avgörande, utgör denna artikel för övrigt inte något generellt undantag från det skydd som införts genom detta direktiv.
- 33 Den första frågan ska således besvaras på följande sätt. Artikel 4.2 första stycket i livsmiljödirektivet ska tolkas så att en medlemsstat inte får neka samtycke till att ett

eller flera områden upptas i kommissionens utkast till en lista över områden av gemenskapsintresse på andra grunder än sådana som avser naturskydd.

Den andra, den tredje och den fjärde frågan

- 34 Med hänsyn till svaret på den första frågan saknas det anledning att besvara den andra, den tredje och den fjärde frågan.

Den femte frågan

- 35 Den nationella domstolen har ställt den femte frågan för att få klarhet i huruvida de fortlöpande underhållsarbetena i farleden i den flodmynning som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, vilka inte direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av området och som godkänts enligt nationell rätt redan innan fristen för införlivandet av livsmiljödirektivet löpte ut, i den mån som de kan påverka området på ett betydande sätt, måste underkastas en bedömning av konsekvenserna för området i enlighet med artikel 6.3 och 6.4 i livsmiljödirektivet, om arbetena fortsätter efter det att området har upptagits på listan över områden av gemenskapsintresse i enlighet med artikel 4.2 tredje stycket i detta direktiv.
- 36 Enligt artikel 6.3 första meningen i livsmiljödirektivet får en plan eller ett projekt som kan påverka det berörda området på ett betydande sätt inte godkännas utan en föregående bedömning av denna påverkan (dom av den 7 september 2004 i mål C-127/02, Waddenvereniging och Vogelbeschermingsvereniging, REG 2004, s. I-7405, punkt 22).

37 Till att börja med ska domstolen följaktligen pröva huruvida de muddringsarbeten som är aktuella i målet vid den nationella domstolen omfattas av begreppet plan eller projekt i artikel 6.3 första meningen i livsmiljödirektivet.

38 Det ska erinras om att domstolen, efter att ha konstaterat att begreppen plan och projekt inte definieras i livsmiljödirektivet, har angett att begreppet projekt i artikel 1.2 andra strecksatsen i rådets direktiv 85/337/EEG av den 27 juni 1985 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (EGT L 175, s. 40; svensk specialutgåva, område 15, volym 6, s. 226) har betydelse för tolkningen av begreppen plan och projekt i livsmiljödirektivet (domen i det ovannämnda målet Waddenvereniging och Vogelbeschermingsvereniging, punkterna 23, 24 och 26).

39 Verksamhet som består i muddringsarbeten i en flods farleder kan omfattas av begreppet projekt i den mening som avses i artikel 1.2 andra strecksatsen i direktiv 85/337, vilken rör "andra ingrepp i den naturliga omgivningen och i landskapet, inklusive mineralutvinning".

40 Det kan följaktligen anses att denna verksamhet omfattas av begreppet projekt i artikel 6.3 i livsmiljödirektivet.

41 Den omständigheten att nämnda verksamhet slutgiltigt har godkänts enligt nationell rätt redan innan fristen för införlivandet av livsmiljödirektivet löpte ut utgör inte i sig ett hinder för att den, vid varje ingrepp i flodens farleder, betraktas som ett enskilt projekt i den mening som avses i livsmiljödirektivet.

42 Om så inte var fallet skulle nämnda muddringsarbeten i den aktuella farleden, vilka inte direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av området, i den mån som de kan påverka området på ett betydande sätt, a priori och en

gång för alla undandras varje föregående bedömning av deras påverkan på detta område i den mening som avses i artikel 6.3 i livsmiljödirektivet liksom det förfarande som avses i artikel 6.4.

43 Det skulle alltså föreligga en risk för att målsättningen att bevara livsmiljöer samt vilda djur och växter i livsmiljödirektivet inte till fullo uppnås.

44 I motsats till vad Stadt Papenburg och kommissionen har hävdad utgör inte principerna om rättssäkerhet och om skydd för berättigade förväntningar något hinder för att muddringsarbetena i den aktuella floden, trots att permanent tillstånd har getts till desamma med stöd av nationell rätt, i egenskap av åtskilda och på varandra följande projekt underkastas det förfarande som föreskrivs i artikel 6.3 och 6.4 i livsmiljödirektivet.

45 Rättssäkerhetsprincipen kräver särskilt att en reglering som innebär negativa konsekvenser i förhållande till enskilda är klar och exakt samt att den enskilde kan förutse hur den kommer att tillämpas (dom av den 7 juni 2005 i mål C-17/03, VEMW m.fl., REG 2005, s. I-4983, punkt 80). Livsmiljödirektivet uppfyller dessa krav med avseende på den situation som föreligger i målet vid den nationella domstolen.

46 Vad avser principen om skydd för berättigade förväntningar bör det noteras att det av fast rättspraxis framgår att en ny bestämmelse i princip ska tillämpas omedelbart på framtida verkningar av en situation som har uppkommit under en äldre bestämmelses giltighetstid och att tillämpningsområdet för principen om skydd för berättigade förväntningar inte får utsträckas så långt att denna princip allmänt hindrar att en ny reglering tillämpas på de framtida verkningarna av situationer som har uppkommit när den tidigare regleringen gällde (se bland annat dom av den 29 januari 2002 i mål C-162/00, Pokrzeptowicz-Meyer, REG 2002, s. I-1049, punkterna 50 och 55).

- 47 Slutligen bör det påpekas att om de aktuella underhållsarbetena – med hänsyn tagen bland annat till att de är återkommande samt till formen av eller villkoren för deras genomförande – kan anses utgöra en enda operation, i synnerhet när syftet med dem är att bibehålla ett visst djup i flodens farleder genom regelbundna och härför nödvändiga muddringsarbeten, kan de betraktas som ett och samma projekt i den mening som avses i artikel 6.3 i livsmiljödirektivet.
- 48 I så fall är ett sådant projekt, vilket godkänts enligt nationell rätt redan innan fristen för införlivandet av livsmiljödirektivet löpte ut, inte underkastat bestämmelserna i direktivet om en föregående bedömning av projektets påverkan på det berörda området (se, för ett liknande resonemang, dom av den 23 mars 2006 i mål C-209/04, kommissionen mot Österrike, REG 2006, s. I-2755, punkterna 53–62).
- 49 Om det aktuella området i enlighet med artikel 4.2 tredje stycket i livsmiljödirektivet har förts upp på kommissionens lista över områden av gemenskapsintresse skulle genomförandet av ett sådant projekt likväl omfattas av artikel 6.2 i detta direktiv, vilken möjliggör uppfyllandet av det väsentliga målet att bevara och skydda miljön, till vilket bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter hör, och som föreskriver en allmän skyddsnorm, i form av en skyldighet att förhindra försämringar och störningar som kan få betydande konsekvenser för målen med direktivet (se domen i det ovannämnda målet Waddenvereniging och Vogelbeschermingsvereniging, punkterna 37 och 38, och dom av den 13 januari 2005 i mål C-117/03, Dragaggi m.fl., REG 2005, s. I-167, punkt 25). Innan kommissionen har antagit nämnda lista får ett sådant område, i den mån som det redan har förts upp på en nationell lista som har överlämnats till kommissionen för att föras upp på gemenskapslistan, enligt artikel 4.1 i livsmiljödirektivet inte utsättas för ingrepp som allvarligt kan äventyra områdets ekologiska egenskaper (dom av den 14 september 2006 i mål C-244/05, Bund Naturschutz in Bayern m.fl., REG 2006, s. I-8445, punkterna 44 och 47).
- 50 Med hänsyn till vad som har anförts ovan ska den femte frågan besvaras på följande sätt. Artikel 6.3 och 6.4 i livsmiljödirektivet ska tolkas så att fortlöpande underhållsarbeten i flodmynningars farleder, som inte direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av ett område och som godkänts enligt nationell rätt redan

innan fristen för införlivandet av livsmiljödirektivet löpte ut, i den mån som de kan påverka området på ett betydande sätt, måste underkastas en bedömning av konsekvenserna för området i enlighet med nämnda artikel, om arbetena fortsätter efter det att området upptagits på listan över områden av gemenskapsintresse i enlighet med artikel 4.2 tredje stycket i detta direktiv.

- 51 Om nämnda arbeten – med hänsyn tagen bland annat till att de är återkommande samt till formen av eller villkoren för deras genomförande – kan anses utgöra en enda operation, i synnerhet när syftet med dem är att bibehålla ett visst djup i flodens farleder genom regelbundna och härför nödvändiga muddringsarbeten, kan de betraktas som ett och samma projekt i den mening som avses i artikel 6.3 i livsmiljödirektivet.

Rättegångskostnader

- 52 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

- 1) **Artikel 4.2 första stycket i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, i dess lydelse enligt rådets direktiv 2006/105/EG av den 20 november 2006, ska tolkas så att en**

medlemsstat inte får neka samtycke till att ett eller flera områden upptas i Europeiska kommissionens utkast till en lista över områden av gemenskapsintresse på andra grunder än sådana som avser naturskydd.

- 2) Artikel 6.3 och 6.4 i direktiv 92/43, i dess lydelse enligt direktiv 2006/105, ska tolkas så att fortlöpande underhållsarbeten i flodmynningars farleder, som inte direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av ett område och som godkänts enligt nationell rätt redan innan fristen för införlivandet av livsmiljödirektivet löpte ut, i den mån som de kan påverka området på ett betydande sätt, måste underkastas en bedömning av konsekvenserna för området i enlighet med nämnda artikel, om arbetena fortsätter efter det att området upptagits på listan över områden av gemenskapsintresse i enlighet med artikel 4.2 tredje stycket i detta direktiv.**

Om nämnda arbeten – med hänsyn tagen bland annat till att de är återkommande samt till formen av eller villkoren för deras genomförande – kan anses utgöra en enda operation, i synnerhet när syftet med dem är att bibehålla ett visst djup i flodens farleder genom regelbundna och härför nödvändiga muddringsarbeten, kan de betraktas som ett och samma projekt i den mening som avses i artikel 6.3 i livsmiljödirektivet.

Underskrifter